

О. В. Корнух,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів суб'єктів господарювання та інноваційного розвитку,
ДВНЗ «Криворізький національний університет», м. Кривий Ріг*

Ю. О. Товстуха,

*магістр, магістр кафедри фінансів суб'єктів господарювання та інноваційного розвитку,
ДВНЗ «Криворізький національний університет», м. Кривий Ріг*

НЕМАТЕРІАЛЬНІ АКТИВИ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ

O. V. Kornukh,

*candidate of Economics Science, associate professor, associate professor of finances of business entities and innovative development,
Kryvyi Rih National University, Kryvyi Rih*

Y. O. Tovstukha,

*master, master of finances of business entities and innovative development,
Kryvyi Rih National University, Kryvyi Rih*

INTANGIBLE ASSETS AS IMPORTANT FACTOR OF BUSINESS ACTIVITY OF THE ENTERPRISE IN THE CONDITIONS OF INNOVATIVE TRANSFORMATIONS

У науковій статті доведено важливість ролі нематеріальних активів при дослідженні рівня ділової активності підприємства. Визначено різні підходи науковців до трактування поняття «ділова активність підприємства». Надано власне визначення сутності поняття «ділова активність підприємства». Зроблено наголос про необхідність розмежування понять «ділова активність підприємства» та «ринкова активність підприємства». Проведено порівняльний аналіз ділової активності підприємств металургійної галузі України, обсягу їх нематеріальних активів, а також частки нематеріальних активів у структурі оборотних активів та структурі майна. Наведено склад патентів підприємств металургійної галузі України, який свідчить про орієнтованість підприємств на патентування корисних моделей. Доведено роль нематеріальних активів у забезпеченні зростання рівня ділової активності підприємства в інноваційному середовищі.

In this scientific article has been proven significance of intangible assets in the research of the level of business activity of the enterprise. Different approaches of scientists to the interpretation of the concept of "business activity of the enterprise" have been determined. Has been given own definition of the essence of the concept "business activity of the enterprise". The emphasis has been placed on the necessity of distinction of the concepts of "business activity of the enterprise" and "market activity of the enterprise". Has been done a comparative analysis of business activity of enterprises of the metallurgical industry of Ukraine, analysis of the volume of their intangible assets, as well as share of intangible assets in the structure of intangible assets and property structure. Has been given the composition of the patents of metallurgical enterprises of Ukraine which attests enterprises being focusing on patenting utility models. The role of intangible assets in ensuring the growth of the level of business activity of the enterprise in innovative environment has been proved.

Ключові слова: ділова активність, інвестиційна привабливість, нематеріальні активи, ринкова активність, фінансовий стан.

Keywords: business activity, investment attractiveness, intangible assets, market activity, financial position.

Постановка проблеми. На сьогодні важливим фактором конкурентоспроможності підприємства на ринку є рівень його ділової активності. В умовах жорсткої конкуренції особливої уваги заслуговує визначення «нових» ключових факторів, що забезпечуватимуть його стійкий розвиток в умовах інноваційних перетворень. Перехід до Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку і до сьогодні має багато розбіжностей з Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку. До сьогодні нематеріальні активи є недооціненим інструментом для забезпечення конкурентоспроможного існування підприємства в інноваційному середовищі з огляду на коротко- та довгострокову перспективу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню окремих питань оцінки ділової активності підприємства присвятили такі вчені, як Н. Нестеренко, О. Діхтярь, Г. Ю. Ткачук, А. М. Турило, О. А. Зінченко, І. С. Вчерашня, О. І. Марченко, Л. Г. Дончак, О. М. Ціхановська, Н. О. Власова, С. Ю. Макєєв, О. М. Гайдаєнко, Л. М. Петренко, Н. Л. Мешкова, Г. Ямборко, В. Я. Фаріон та ін. Слід зазначити, що і до сьогодні серед науковців немає єдності у розумінні як сутності ділової активності підприємства, так і складу показників щодо її оцінки. Питання ролі та значення нематеріальних активів підприємства як складового чинника серед показників ділової активності взагалі відсутнє.

Мета даного наукового дослідження полягає в обґрунтуванні ролі нематеріальних активів у складі показників ділової активності підприємства в умовах його інноваційного розвитку.

Виклад основного матеріалу. Вагомим значення при оцінці фінансового стану підприємства поняття «ділова активність» набуло лише в кінці 20 ст. Аналіз літературних джерел показав, що даний показник дозволяє реально оцінити власні можливості суб'єкта господарювання та виявити напрями можливих змін, пристосувати підприємство до умов бізнес-середовища, максимально використавши інвестовані ресурси у підприємницькій діяльності.

Насьогодні серед вчених не має загальноприйнятої методики оцінки ділової активності підприємства. Слід зазначити, що ще на стадії визначення сутності поняття «ділова активність підприємства» виникають суперечності (таблиця 1).

Таблиця 1.
Трактування науковцями поняття «ділова активність»

Науковці	Поняття
Нестеренко Н., Діхтярь О. [1]	Ділова активність – це складна інтегрована за сукупністю показників категорія, яка становить багатогранну діяльність підприємства та містить увесь спектр зусиль, спрямованих на прибуткову, успішну діяльність, прагнення знайти позицію лідера на ринку, забезпечення оптимального використання ресурсів, інвестиційної привабливості, запровадження ефективної системи менеджменту і маркетингу та постійне підвищення потенціалу для розвитку підприємства в довгостроковій перспективі.
Ткачук Г. Ю. [2]	Ділова активність – це характеристика діяльності підприємства, яка містить в собі оцінку ступеня напруженості та виконання плану по всім видам показників діяльності.
Турило А. М., Зінченко О. А., Вчєрашня І. С. [3]	Ділова активність – це економічна категорія, яка характеризує економічну діяльність підприємства, діє і оцінюється безпосередньо в межах даного підприємства і проявляється через зміну інтенсивності такого виду діяльності у часі.
Марченко О. І. [4]	Ділова активність – це складна, інтегрована за багатьма показниками характеристика бізнес-середовища підприємства, яка визначає його стан на ринку, забезпеченість та ефективність використання усіх видів ресурсів та результати господарювання.
Дончак Л. Г., Ціхановська О. М. [5]	Ділова активність – це комплексна характеристика діяльності підприємства, внутрішній рівень якої відображає ефективність використання фінансово-господарських ресурсів підприємства та інтенсивність її зміни в часі, а зовнішній – зусилля підприємства, спрямовані на забезпечення сталого економічного зростання, досягнення лідерських позицій на ринку.
Власова Н. О., Максєв С. Ю. [6]	Ділова активність – це динамічна характеристика, що відображає результат сукупності дій, спрямованих у зовнішнє середовище щодо просування його на різних ринках.
Гайдаєнко О. М. [7]	Ділова активність – це процес управління ефективністю господарської діяльності суб'єктів економічних відносин, спрямований на забезпечення його розвитку, збільшення трудової зайнятості й ефективне використання всіх видів ресурсів з метою досягнення ринкової конкурентоспроможності й формування сучасного інноваційного-інвестиційного потенціалу суб'єктів ринкових відносин і національної економіки в цілому.

Аналіз поданих у таблиці визначень науковців свідчить про наявну проблему дослідження ділової активності. Адже, розбіжності у підходах до визначення сутності даної категорії роблять неможливим надання об'єктивної економічної оцінки діяльності підприємства.

Низка вчених для оцінки ділової активності використовують ознаки та показники, що відображають позицію підприємства безпосередньо на ринку, тобто в зовнішньому середовищі.

Через недостатню кількість наукових праць, присвячених даній темі дослідження, відбувається змішування в певних межах поняття «ділова активність» та «ринкова активність», а інколи спостерігається й трактування ділової активності як ринкової активності підприємства.

З метою розмежування даних категорій наведемо власне визначення поняття «ділова активність». Ділова активність – це комплексна характеристика, яка відображає економічну діяльність підприємства, проявляється безпосередньо через зміну її рівня та оцінюється з позиції саме внутрішнього середовища суб'єкта господарювання.

Цей критерій повинен бути основним при розмежуванні категорій «ділова активність підприємства» та «ринкова активність підприємства».

Ділова активність відображає ефективність здійснення господарської діяльності за рахунок ефективного використання фінансових ресурсів.

На сьогодні існує ряд представників сучасної науки, які наполягають на доцільності аналізу ділової активності за допомогою різних груп показників. Розмежування показників оцінки ділової та ринкової активності на основі дослідження праць провідних вчених [2, 4, 7-11] наведено в таблиці 2.

Таблиця 2.
Аналіз ділової та ринкової активності підприємства на основі показників

Активність підприємства	
Ділова активність підприємства	Ринкова активність підприємства
1) коефіцієнт оборотності активів;	1) імідж (репутація);
2) коефіцієнт оборотності обігових коштів;	2) конкурентоспроможність;
3) період одного обороту обігових коштів;	3) обсяг поставок на експорт;
4) коефіцієнт оборотності запасів;	4) інноваційно-інвестиційна діяльність;
5) період одного обороту запасів;	5) становище на ринку цінних паперів;
6) коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості;	6) ціна акції;
7) період погашення дебіторської заборгованості;	7) співвідношення ціни і прибутку на одну акцію;
8) коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості;	8) географія ділових відносин.
9) період погашення кредиторської заборгованості;	
10) період операційного циклу;	
11) період фінансового циклу.	

(авторська розробка)

Отже, склад показників щодо оцінки ділової активності підприємства яскраво свідчить, що вона розглядається з позиції його внутрішнього середовища, порівняно з ринковою активністю, яка, в свою чергу, відображає стан підприємства на ринку, тобто з позиції зовнішнього середовища. Показники ділової активності здебільшого характеризують активну частину засобів підприємства, оборотність яких повинна мати позитивну тенденцію, адже, чим швидше вони обертаються, тим більшу величину прибутку вони формують.

Проаналізувавши сучасні підходи до аналізу ділової активності, розрахуємо дані коефіцієнти на прикладі підприємств металургійної галузі України (таблиця 3).

Таблиця 3.
Порівняльний аналіз ділової активності підприємств металургійної галузі України в 2016 році

Показник	ПАТ «Арселор Міттал Кривий Ріг»	ПрАТ «МК «Азов-сталь»	ПАТ «ЗМК «Запоріж-сталь»*	ПАТ «ДМК ім. Дзержинського»	ПрАТ «ММК ім. Ілліча»	ПрАТ «Євраз-ДМЗ»
Коефіцієнт оборотності активів, об.	0,67	0,62	1,19	1,14	0,74	2,37
Коефіцієнт оборотності обігових коштів, об.	2,17	1,38	3,36	2,02	1,91	4,05
Період одного обороту обігових коштів, дн.	166	260	107	178	189	89
Коефіцієнт оборотності запасів, об.	8,21	5,44	9,36	5,89	8,95	19,08
Період одного обороту запасів, дн.	44	66	38	61	40	19
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, об.	3,50	2,09	5,70	3,17	2,62	6,06
Період погашення дебіторської заборгованості, дн.	103	173	63	114	137	59
Період операційного циклу, дн.	147	239	102	175	178	78
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, об.	13,42	3,94	9,73	2,25	5,14	4,62
Період погашення кредиторської заборгованості, дн.	27	91	37	160	70	78
Період фінансового циклу, дн.	120	147	64	14	108	1

* Дані за 2015 рік, у зв'язку з відсутністю інформації.

Таким чином, аналіз ділової активності підприємств металургійної галузі України показав, що підприємства мають достатній рівень ділової активності та ведеться жорстка конкурентна боротьба за лідируючі позиції на ринку.

Одним із основних факторів впливу на значення показників ділової активності будь-якого підприємства є розмір чистого доходу від реалізації продукції, а саме, чим він більший, тим більше оборотів робить капітал, та тим менше період обороту коштів.

На сучасному етапі розвитку економіки неможливо уявити розвиток підприємницької діяльності без ведення інвестиційно-інноваційної діяльності, яка дозволяє мінімізувати витрати, збільшити обсяг виробництва, забезпечити високу якість продукції та тим самим забезпечити збільшення отриманого доходу.

Рівень інноваційної діяльності підприємства є важливим показником для його конкурентоспроможного існування в довгостроковій перспективі. А основним індикатором рівня інноваційності підприємства є рівень впровадження в його господарську діяльність об'єктів інтелектуальної власності. Такі об'єкти інтелектуальної власності в бухгалтерському обліку знаходять своє відображення у складі нематеріальних активів. При чому, слід зазначити, що до нематеріальних активів відносяться об'єкти інтелектуальної власності, які придбані у користування (об'єкти авторського права – комп'ютерні програми), так і ті об'єкти, право власності на які належить підприємству. Українські підприємства відносять об'єкти права інтелектуальної власності до складу нематеріальних активів за витратним методом.

Для оцінки інноваційної діяльності підприємств металургійної галузі України проаналізуємо стан їх нематеріальних активів (таблиця 4).

Таблиця 4.

Обсяг нематеріальних активів підприємств металургійної галузі України в 2012 – 2016 роках, тис. грн. [12]

Показник	2012 рік	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік
ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»	50487	62819	95965	86418	56082
ПрАТ «МК «Азовсталь»	14469	11179	8222	11853	11084
ПАТ «ЗМК «Запоріжсталь»*	265	9776	5625	2457	–
ПАТ «ДМК ім. Дзержинського»	445	289	171	97	870
ПрАТ «ММК ім. Ілліча»	14980	11816	9127	16150	17468
ПрАТ «Євраз-ДМЗ»	4692	3207	3170	5721	5142

* Дані за 2012 – 2015 роки, у зв'язку з відсутністю інформації.

Найбільші обсяги нематеріальних активів має ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг». Підприємства ПрАТ «МК Азовсталь» та ПрАТ «ММК ім. Ілліча» займають однакові позиції. Найменший обсяг нематеріальних активів серед підприємств металургійної галузі України належить ПАТ «ДМК ім. Дзержинського».

Питома вага нематеріальних активів в оборотних активах підприємств металургійного комплексу наведена на рис. 1.

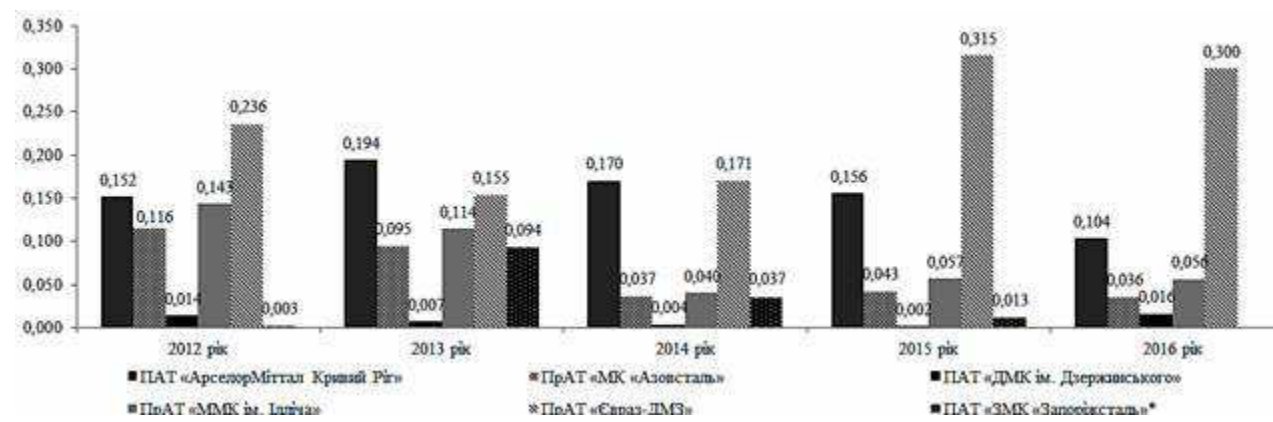

Рис. 1. Питова вага нематеріальних активів в необоротних активах підприємств металургійного комплексу України, %
* Дані за 2012 – 2015 роки, у зв'язку з відсутністю інформації.

Найбільшу питому вагу серед необоротних активів протягом аналізованого періоду займають нематеріальні активи ПрАТ «Свраз-ДМЗ» та ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», а найменшу – ПАТ «ЗМК «Запоріжсталь».

Важливого значення має обсяг фінансування підприємствами своїх нематеріальних активів. Для того, щоб визначити яка частина капіталу відводиться на фінансування нематеріальних активів потрібно проаналізувати їх питому вагу в структурі сукупного капіталу (рис. 2).

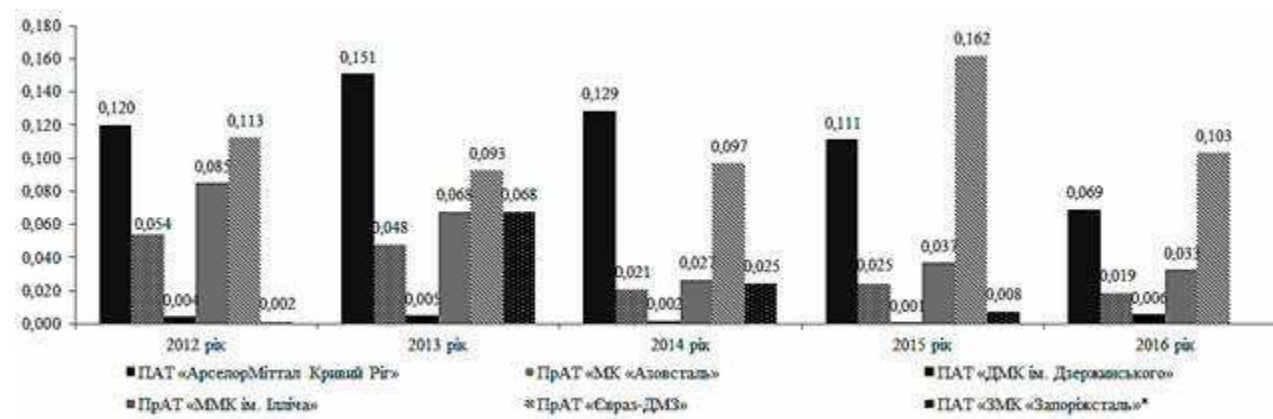

Рис. 2. Питова вага нематеріальних активів в капіталі підприємств металургійного комплексу України, %
* Дані за 2012 – 2015 роки, у зв'язку з відсутністю інформації.

Фінансування нематеріальних активів, після подій 2013 року, а саме загострення напруженої ситуації на сході України, масового росту цін та погіршення загального економічного становища України, стало на останні позиції. Найбільшу частину свого капіталу на формування необоротних активів протягом 2012 – 2014 років відводив ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», але в 2015 – 2016 роках лідируючі позиції зайняв ПрАТ «Свраз-ДМЗ». Дана ситуація склалася в результаті того, що ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» спрямувало майже всі сили на підтримку зростання обсягів виробництва, збереження лідируючих позицій на внутрішньому та зовнішньому ринках, забезпечення стійкого економічного розвитку.

Нематеріальні активи виникають в результаті володіння правами на об'єкти інтелектуальної власності та їх використання в господарській діяльності з отриманням доходу. Нематеріальні активи включають патенти, авторські права, ліцензії, клієнтські бази, бренди, найменування та т. ін.

Об'єкти інтелектуальної власності підприємств металургійної галузі України, які становлять їх нематеріальні активи та офіційно зареєстровані в Українському інституті інтелектуальної власності (Укрпатенті) [13] наведені в таблиці 5.

Таблиця 5.

Об'єкти інтелектуальної власності підприємств металургійної галузі України станом на кінець 2017 року

Підприємство	Вид патенту	Назва
ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»	На корисну модель	«Спосіб меліорації ґрунтів».
	На винахід	«Спосіб виробництва термозміцнених сталевих молольних куль».
ПрАТ «МК «Азовсталь»	На винахід	«Спосіб виготовлення термозміцнених сталевих молольних куль».
	На винахід	«Спосіб виробництва сталевих високоміцних електрозварних двошовних труб великого діаметра для магістральних трубопроводів».
	На винахід	«Спосіб виробництва сталевих високоміцних електрозварних одношовних труб великого діаметра для магістральних трубопроводів».
	На винахід	«Спосіб виробництва товстостінового прокату зі сталі категорії міцності х80 для виготовлення труб для магістральних трубопроводів».
	На винахід	«Спосіб виробництва товстостінового прокату для виготовлення електрозварних нафтогазопровідних труб».
	На винахід	«Розподільник шихти з калібратором».
	На винахід	«Киснева фурма для продування конвертерної ванни зверху двома типами струменів».
	На винахід	«Спосіб подання вугілля по ходу конвертерної плавки».
	На винахід	«Спосіб виплавки сталі в конвертері».
	На винахід	«Спосіб використання твердого грудкового вуглецевмісного палива у конвертерній плавці».
	На винахід	«Багатосопловий наконечник фурми для верхнього продування».

ПАТ «ЗМК «Запоріжсталь»	–	–	
ПАТ «ДМК ім. Дзержинського»	На корисну модель	«Верстат для порізки вогнетривкої цегли».	
	На корисну модель	«Вібророзвантажувач сипких матеріалів, що змерзлися і/або злежалися».	
	На корисну модель	«Шаблон для виготовлення футерівки металургійних ковшів».	
	На корисну модель	«Змішувач».	
	На корисну модель	«Випалювальна кільцева машина».	
	На корисну модель	«Сталь для катаних молольних куль».	
	На корисну модель	«Економнолегована сталь для катаних молольних куль».	
	На корисну модель	«Окалиновідламувач».	
	На корисну модель	«Експериментальний зразок для контролювання механічних напружень у сталевих деталях».	
	На корисну модель	«Автоматичний кліщовий захват для підйому осьової заготовки».	
	На корисну модель	«Пристрій для перекладання осьової заготовки».	
	На корисну модель	«Холодильник для прокату».	
	На корисну модель	«Пристрій для різання пластичних матеріалів».	
	На корисну модель	«Пристрій для підготовки шихти при виробництві агломерату».	
	На корисну модель	«Пристрій для гелікоїдального переміщення круглого прокату».	
	На корисну модель	«Спосіб відновлення будівельного підйому мостового крана».	
	На корисну модель	«Спосіб прокатки рівнополічних кутових профілів».	
	На корисну модель	«Вібротрамбовка для набивки футерівки жолобів доменної печі».	
	На корисну модель	«Машина безперервного лиття заготовок».	
	На корисну модель	«Універсальний пристрій для налаштування роликів зони вторинного охолодження».	
На корисну модель	«Пристрій для торцевого загартування зразків з металу».		
На корисну модель	«Кристалізатор машини безперервного лиття заготовок».		
На корисну модель	«Вузол підтримуючого пристрою машини безперервного лиття заготовок».		
ПрАТ «ММК ім. Ілліча»	На корисну модель	«Спосіб роздування доменної печі».	
	На корисну модель	«Спосіб виготовлення оцинкованої сталеві стрічки».	
	На корисну модель	«Кришка рекуперативного нагрівального колодязя».	
	На корисну модель	«Спосіб редукування безперервнолитих заготовок».	
	На корисну модель	«Елемент насадки».	
	На корисну модель	«Спосіб виробництва гарячекатаного прокату підвищеної міцності».	
	На корисну модель	«Пристрій для рентгенівського контролю».	
	На корисну модель	«Спосіб визначення зашлакованості металургійного скрапу».	
	На корисну модель	«Методична штовхальна піч».	
	На корисну модель	«Система раннього виявлення надзвичайних ситуацій (СРВНС)».	

	На корисну модель	«Спосіб визначення параметрів прокатки рулонів на стані стеккеля».
ПрАТ «Свраз-ДМЗ»	На корисну модель	«Скіп шахтний полегшений».

Отже, ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» має 1 діючий патент на корисну модель, ПрАТ «МК «Азовсталь» має 12 діючих патентів на винахід, ПАТ «ЗМК «Запоріжсталь» не має діючих патентів, але має патенти, дію яких припинено та може бути поновлено, ПАТ «ДМК ім. Дзержинського» має 23 діючих патента на корисну модель, ПрАТ «ММК ім. Ілліча» має 11 діючих патентів на корисну модель, ПрАТ «Свраз-ДМЗ» має 1 діючий патент на корисну модель.

За рахунок продажу права на користування даними патентами підприємства металургійного комплексу України зможуть збільшити обсяг власного доходу та, тим самим, покращити показники ділової активності.

Слід відмітити, що підприємства, які займаються інноваційною діяльністю, є більш конкурентоспроможними за рахунок постійного впровадження нових якісних технологій, які дозволяють збільшувати обсяги виробництва та, при цьому, економити. Це дозволяє не лише повністю охопити внутрішній ринок, а й вийти на зовнішньоекономічні відносини з іноземними підприємствами. Інноваційно-інвестиційна діяльність підприємств не залишається без уваги інвесторів, приплив інвестицій позитивно впливає на імідж (репутацію) підприємства-новатора.

Вміле використання нематеріальних активів забезпечить не лише зростання власного доходу, а й підвищить рівень ділової активності підприємства, а також, разом з тим, позитивно вплине на ринкову активність, яка характеризуватиметься зростаючою конкурентоспроможністю, збільшенням обсягу поставок на експорт, припливом капіталу для подальшої інноваційної діяльності та репутацією підприємства-новатора та ін.

Висновки. Внаслідок недостатньої кількості наукових праць та єдиного алгоритму дослідження, відсутнє чітке розмежування понять «ділова активність підприємства» та «ринкова активність підприємства». Ділову активність потрібно розглядати з позиції внутрішнього середовища функціонування суб'єкта господарювання, а ринкову активність – з позиції зовнішнього бізнес-середовища. Ділову активність характеризують показники оборотності капіталу, а ринкова активність, в свою чергу, включає в себе якісні ринкові показники, такі як репутація, конкурентоспроможність тощо. Окрім загальноприйнятих методів збільшення обсягу доходу, потрібно брати до уваги об'єкти інтелектуальної власності підприємства, які становлять його нематеріальні активи. Рациональне використання нематеріальних активів підприємства позитивним чином впливає, як на ділову активність підприємства, так і на ринкову активність підприємства, покращуючи їх показники. Ділова та ринкова активності підприємства є різними за змістом категоріями, які доповнюють один одного та становлять загальну активність підприємства.

Література.

1. Нестеренко Н., Діхтярь О. Ділова активність як невід'ємна частина фінансового стану підприємства / Н. Нестеренко, О. Діхтярь // Економічний аналіз. – 2012. – Випуск 10. – С. 340-345.
2. Ткачук Г. Ю. Оцінка ділової активності підприємства / Г. Ю. Ткачук // Інноваційна економіка. – 2015. – Випуск 5. – С. 88-90.
3. Турило А. М., Зінченко О. А., Вчерашня І. С. Визначення критерію розмежування категорії «ділова активність підприємства» і «ринкова активність підприємства» / А. М. Турило, О. А. Зінченко, І. С. Вчерашня // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2011. – Випуск 1. – С. 82-85.
4. Марченко О. І. Фінансові аспекти ділової активності підприємств / О. І. Марченко // Фінанси України. – 2010. – Випуск 5. – с. 136-143.
5. Дончак Л. Г., Ціхановська О. М. Ділова активність підприємства та шляхи її зміцнення / Л. Г. Дончак, О. М. Ціхановська // Економіка та управління підприємствами. – 2017. – Випуск 10. – С. 250-255.
6. Власова Н. О., Макеєв С. Ю. Ділова активність як найважливіша характеристика діяльності підприємства: теоретичні аспекти / Н. О. Власова, С. Ю. Макеєв // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2011. – Випуск 1. – С. 189-194.
7. Гайдаєнко О. М. Аналіз ділової активності підприємства / О. М. Гайдаєнко // Економічний аналіз. – 2012. – Випуск 5. – С. 4-7.
8. Петренко Л. М. Оцінка та напрямки покращення ділової активності підприємства / Л. М. Петренко // Економічні науки. – 2010. – Випуск 18. – С. 101-105.
9. Мешкова Н. Л. Оцінка ділової активності підприємства на макрорівні / Н. Л. Мешкова // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – Випуск 5. – С. 508-511.
10. Ямборко Г. Аналіз ділової активності підприємств в умовах фінансової кризи / Г. Ямборко // Економічний аналіз. – 2010. – Випуск 5. – С. 390-393.
11. Фаріон В. Я. Аналітична оцінка ділової активності та рентабельності підприємств / В. Я. Фаріон // Інноваційна економіка. – 2013. – Випуск 10. – С. 27-33.
12. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України. – Режим доступу: <https://smida.gov.ua> (<https://smida.gov.ua>)
13. Державне підприємство «Український інститут інтелектуальної власності». – Режим доступу: <http://www.uipv.org/ua> (<http://www.uipv.org/ua>)

References.

1. Nesterenko, N. and Dikhtiar, O. (2012), "Business activity as an integral part of financial position of the enterprise", *Ekonomichnyj analiz*, vol. 10, pp. 340-345.
2. Tkachuk, H. Yu. (2015), "The evaluation of business activity of the enterprise", *Innovatsijna ekonomika*, vol. 5, pp. 88-90.
3. Turylo, A. M., Zinchenko, O. A. and Vcherashnia, I. S. (2011), "Definition of the criterion of differentiation of the category "business activity of the enterprise" and "market activity of the enterprise", *Marketing i menedzhment innovatsij*, vol. 1, pp. 82-85.
4. Marchenko, O. I. (2010), "Financial aspects of business activity of the enterprises", *Finansy Ukrainy*, vol. 5, pp. 136-143.
5. Donchak, L. H. and Tsikhanovska, O. M. (2017), "Business activity of the enterprise and the ways of its strengthening", *Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy*, vol. 10, pp. 250-255.
6. Vlasova, N. O. and Makieiev, S. Yu. (2011), "Business activity as the most important characterisation of the enterprise: theoretical aspects", *Marketing i menedzhment innovatsij*, vol. 1, pp. 189-194.
7. Hajdaenko, O. M. (2012), "Analysis of business activity of the enterprise", *Ekonomichnyj analiz*, vol. 5, pp. 4-7.
8. Petrenko, L. M. (2010), "The evaluation and the directions of improvement of business activity of the enterprise", *Ekonomichni nauky*, vol. 18, pp. 101-105.
9. Mieshkova, N. L. (2015), "The evaluation of business activity of the enterprise on the macrolevel", *Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky*, vol. 5, pp. 508-511.
10. Yamborko, H. (2010), "Analysis of business activity of the enterprises in the conditions of financial crisis", *Ekonomichnyj analiz*, vol. 5, pp. 390-393.
11. Farion, V. Ya. (2013), "Analytical evaluation of business activity and profitability of the enterprises", *Innovatsijna ekonomika*, vol. 10, pp. 27-33.
12. "Agency on development of the infrastructure of stock market of Ukraine". Access mode: <https://smida.gov.ua/> (<https://smida.gov.ua/>)
13. "State enterprise "Ukrainian institute of intelligent property". Access mode: <http://www.uipv.org/ua/>

Стаття надійшла до редакції 19.12.2017 р.

(<http://www.poligrafua.net/>)

bigmir.net

1301 578

(<http://www.bigmir.net/>)

Вропу.

ТОВ "ДКС Центр"